

Alte Drucke

Pavli Castrensis In ... Codicis Partem Patauinae Pr[a]electiones, Francisci Curtij, multorumq[ue]; qui hactenus Doct. incubueru[n]t Appendicibus ...

Paulus <Castrensis>

Lugduni, 1553

De exercitoria & institoria actione. Rubrica.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150729

Pauli de Castro Prima super Codice.

dum. Itē possidet pro suo: non sic in creditore, nec in herede: qui reputatur in hoc eadē persona cū eo cū sit vltiorū successor: vt s. dixi. In gl. quā incipit. [scilicet decem.] ibi. quia personalis est pignoratitia. Ista glo. non bene loquit. qā hic nō querit de pignoratitia: qm̄ illa nō erat nata antequā solueretur debitū, vel cōsignaretur, & deponeretur & de hoc tempore loquit iste tex. scilicet q̄ currit antequā solueretur: vnde non potuit tolli pignoratitia: qm̄ nō erat nata erat. vnde dic q̄ alia erant actiones quas dixi in prin. l. & cetera quā sequuntur in glo. superius sunt declarata.

LEX X.

Ignoris. ¶ Creditor soluto debito tenet restituere pignus nec potest ipsum propria auctoritate occupare: si non p̄cessit de hoc conuentio, vel iussus iudicis. hoc dicit cum lege sequenti.

De exercitoria & institoria actione. Rubrica.

¶ Institoria actio quare sit introducta, & quis dicatur institor
¶ Quā in exercitoria, & qualiter differat ab institoria

¶ Notandum est q̄ licet in ista rubrica p̄mittat de exercitoria prius tñ fuit inuenta institoria & ad eius similitudinem fuit postea inuenta exercitoria quā sunt actiones p̄toris. Cuius rei gratia sciēdū est q̄ de rigore iuris ciuilibus ex cōtractu vnus alter nō obligat: etiā si nomine illius sit celebratus quia cū obligatio oriatur ex cōsensu, requiritur cōsensu prius ad aliquē obligandum nec sufficit alienus sicut videmus in aditione hereditatis, per quā quis obligat: & ex sola voluntate aduentis perficit nam nō potest quis adire per voluntatē alterius: sed p̄ propriā. vt l. Paulus per procuratorē. ff. de acqui. hā. ¶ Ex his sequebat hoc inconueniens q̄ si aliquis seruū suū, vel filiū suū, quē habebat in potestate, vel in familiā suā, p̄ponebat alicui negotiatiōi quāstuarie, & in manibus suis ponebat merces & pecunias, vt negotia recedat ad lucrū p̄ponentis: cōtrahentes cum tali p̄posito decipiebant, credentes illū p̄positū esse dñm: contrahebant cum eo: & postea reperiebant quod ille nihil habebat in illis mercibus: vnde ipsum nō poterāt cōuenire: quia nihil habebat: vel erat in potestate domini nec etiam p̄ponentē qui ex cōtractibus illis non obligabat ratione qua s. & imputabat eis q̄ se non informauerant de conditione illius. vt l. qui cum alio. ff. de reg. iur. Propter quod etiā impediēbat exercitiū talis p̄positionis: qā hoies cauebant negotiari cū talibus propter hoc p̄tor prouidit per suū edictū quod p̄ponēs obligetur, & cōtra ipsum introduxit actionē: quā dicit institoria quia talis p̄positus dicit institor. Sed si non erat p̄positus negotiatiōi vniuersali: tamen habebat speciale mandatū ad cōtrahendū cū aliquo, cessabant verba edicti & sic mādans non obligabatur ex cōtractu illius: sed Iurisconsulti extēderunt prouisionē edicti etiā ad hūc casum & de derunt vtilē institoria ad exemplū directi: quā oriē ex verbis edicti sed ista ex mēte p̄toris. vt j. eo. ti. l. si mutua. & l. in eū. in prin. ff. eo. & l. iul. §. si procurator. ff. de act. emp. obligat etiā ipse institor. vt patet in l. j. §. est aut. ff. de exer. sed licet p̄ponēs obligetur sibi: tamē ex cōtractu institoris non acquiritur actio sine celsione p̄terquā in subsidū. vt in l. j. in fi. cū l. seq. ff. de insti. & in d. §. est autem. ¶ Postea ad similitudinem institorie fuit introducta exercitoria quādo aliquis p̄ponebat negotiatiōi novali: quia institoria habet locū qñ negotiatiōi terrestri et maior ratio fuit prouidendi: qā nauali propter opportunitatē nauigij: & ex eo quia contrahētes non habebant tempus deliberandi, & videndi cū quo cōtrahēbant. vt l. j. in prin. ff. de exer. quā ideo sic vocatur: quia p̄ponēs vocat exercitor: sed p̄positus vocatur magister nauis: tunc autem obligatur p̄ponēs quando p̄positus contrahit in causam in quam p̄positus est principaliter, vel in cōsequentiam: non autem in aliam. vt l. quicūq. §. non tamen omne. ff. de insti. & de exer. l. j. §. non autem. & j. eo. l. ij. ibi. dum dicit ex causa cui p̄positus fuit & c. & l. ij. ibi. si eius negotij causa & c. & ista materia est quotidiana, et vtilis valde: vt inquit Bal. qui longum facit tractatum.

¶ P̄ponēs aliquem alicui negotiatiōi, obligatur etiam si contrahētes ignorauerint talem esse p̄positum.

LEX I.

Eruus. ¶ Ex mutuo factio institori nō obligatur p̄ponēs nisi institor ad hoc habuerit mādātū tacitū, vel exp̄ssū si in dñm etiam vtilitatē verum est, tenetur deī rem versio. quā nō est verum. h. d. Sic ergo in generali p̄positus rā quāstuarie negotiatiōe non venit vt possit accipere pecuniā mutuo, nisi exp̄ssimē: certē etiam sine exp̄ssione qñ venit in cōsequentiam vt si erat p̄positus mercibus emendis, & vendendis qā sine pecuniā non poterit emere vel si nauis cui p̄positus erat indigebat refectiōe, leu ministri indigebat alimentis. vt l. j. §. non autem. ff. de exer. In text. ibi. [quia si hac actio loci & c.] vt qā non fuit exp̄ssē dictū: & tunc non datur institoria in solidū, et de in rem versio. quatenus est verum, positi dari etiā actio de peculio vsq; ad vires peculij, si seruus p̄positus habebat peculium: & notandū quod p̄ponēs obligatur: etiam si cōtrahentes ignorauerint eum p̄positum & sic non contrahētes ea intentione vt alium obligarent quā illum cum quo contrahēbant secundum op̄. iac. quā refert gl. licet teneat contrarium.

LEX II.

Contractibus. ¶ Exercitoria et institoria competūt in solidū sed actio de peculio, & de in rem versio, quatenus est in peculio: vel verum est. In text. ibi. [de peculio duntaxat domini teneatur.] scilicet qñ seruus qui contraxit non erat p̄positus per dominū alicui negotiatiōi quāstuarie, nec habuit mandatū speciale ad contrahendum: quia tunc daretur exercitoria seu institoria: vel q̄ iussu in vltimo tantū alias datur actio de peculio vsq; ad vires peculij de in rem versio, etiam si p̄positus non habet: si tamen vertit in vtilitatem domini: aliter nec peculium habet: nec vertit in vtilitatem domini, nō tenetur ex cōtractu serui.

LEX III.

Institoria. ¶ Ex illo cōtractu datur institoria, vel exercitoria, q̄ celebratus est ob causam in quā p̄positus & intelligo vt s. dixi tacitū, vel exp̄ssē. h. d. In hoc ergo cōtrahētes debēt esse curiosi vt perquirāt in quam fuit p̄positus causam qā nō excusantur propter ignorantia si contraxissent in aliā causam: sed quatenus in illam: licet ignorent, hoc eis non nocet: & ad vide glo. in d. l. j.

LEX V.

Immutuam. ¶ Ex cōtractu factio cum procuratore speciali datur cōtra domū vel līs institoria. h. d. dic vt dixi super rubrica: quia si non erat p̄positus negotiatiōi vniuersali quāstuarie, de ficebant verba edicti p̄toris: & sic cōtra dñm non datur actio ex cōtractu procuratoris ideo fuit extēsa prouisio edicti per Iuriscon. licet ergo liberam personam nostrā potestati non subiacet nō acquiratur nobis actio & sic procuratoris nōie nō contrahat. vt in l. j. tit. ij. bene tamen qñq; obligatur ex cōtractu procuratoris, si habuit ad hoc mandatū tacitū, vel exp̄ssū, hoc declara vt dicit Bart. in l. solutū. §. per liberam. ff. de pign. l. j.

¶ Tributaria actio quando habeat locum, & quare ita dicatur.

LEX VI.

Vilescutus. ¶ Ex cōtractu celebrato est lēte de voluntate dñi tenet seruus vel līs institoria. h. d. dic vt dixi super rubrica: quia si non erat p̄positus negotiatiōi vniuersali quāstuarie, de ficebant verba edicti p̄toris: & sic cōtra dñm non datur actio ex cōtractu procuratoris ideo fuit extēsa prouisio edicti per Iuriscon. licet ergo liberam personam nostrā potestati non subiacet nō acquiratur nobis actio & sic procuratoris nōie nō contrahat. vt in l. j. tit. ij. bene tamen qñq; obligatur ex cōtractu procuratoris, si habuit ad hoc mandatū tacitū, vel exp̄ssū, hoc declara vt dicit Bart. in l. solutū. §. per liberam. ff. de pign. l. j.

Quod cum eo qui in aliena potestate est, negotium gestum esse dicetur vel de peculio, siue quod iussu, aut de in rem versio.

Rubrica.

In hoc ti. tractatur de cōtractibus celebratis cum eo qui est in potestate nam tempore cōtractus celebrati non erat p̄positus alicui negotiatiōi quāstuarie: quo casu dubitatur p̄ponēs